

6

Νομοθετικές, λειτουργικές και οργανωτικές προτάσεις

6

Νομοθετικές, λειτουργικές και οργανωτικές προτάσεις

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται μια σειρά νομοθετικών, λειτουργικών και οργανωτικών προτάσεων για τη βελτίωση του πλαισίου λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης. Ο Συνήγορος του Πολίτη διατυπώνει τις προτάσεις αυτές, επειδή κρίνει ότι η αντιμετώπιση ορισμένων από τα θέματα που έχει διερευνήσει απαιτούν είτε τη μεταβολή του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου είτε την αναδιάρθρωση της οργάνωσης και της λειτουργίας των αρμόδιων υπηρεσιών. Στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζονται προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη τις οποίες υιοθέτησε η διοίκηση, εν όλω ή εν μέρει. Η Αρχή είχε διατυπώσει τις προτάσεις αυτές σε επίσιες εκθέσεις προηγούμενων ετών, σε ειδικές εκθέσεις ή ακόμη και σε πορίσματα, στο πλαίσιο του χειρισμού συγκεκριμένων υποθέσεων.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΘΕΜΑ: *Υποχρέωση περιφράξης αγροκτημάτων με δασοκαλλιέργειες (βλ. κεφ. 5.3, 4.2.1)*
Η αξιοποίηση αγροτικών εκτάσεων με την ανάπτυξη δασοκαλλιεργειών προβλέπεται από κανονισμούς της ΕΕ και εντάσσεται σε επενδυτικό πρόγραμμα υπό την εποπτεία του Υπουργείου Γεωργίας. Ωστόσο, μείζον πρόβλημα έχει ανακύψει σε περιοχές της Ελλάδας, καθώς πολλές από τις εκτάσεις αυτές δεν περιφράσσονται, με αποτέλεσμα τα ζώα των κτηνοτρόφων να προκαλούν ζημιές και να προκύπτουν αντιδικίες μεταξύ κτηνοτρόφων και καλλιεργητών. Συγκεκριμένα, για τις εκτάσεις που είχαν αρχικά ενταχθεί σε επενδυτικό πρόγραμμα με βάση τον Κανονισμό της ΕΕ 2080/1992, η ΥΑ 65413/784/1993 –που εκδόθηκε σε εφαρμογή του Κανονισμού– δεν προέβλεπε ρητά την υποχρέωση του αρμόδιου δασαρχείου να επιβάλλει στους επενδυτές την περιφράξη των δασωμένων εκτάσεων για την αποφυγή καταστροφών από την άσκηση κτηνοτροφικής δραστηριότητας. Αντίθετα, στη μεταγενέστερη ΥΑ 90061/1229/2001, που εκδόθηκε σε εφαρμογή του Κανονισμού 1257/1999, προβλέπεται η σχετική υποχρέωση του δασαρχείου, όταν αυτό διαπιστώνει την ύπαρξη κινδύνων. Η Αρχή διαμεσολάβησε επισημαίνοντας τους κινδύνους ματαίωσης του επενδυτικού προγράμματος, την άνιση μεταχείριση των καλλιεργητών-επενδυτών, καθώς και το οξύ κοινωνικό πρόβλημα που έχει ανακύψει. Το υπουργείο υποστήριξε ότι έχει ολοκληρωθεί το πρώτο στάδιο χρηματοδότησης των επενδυτών που είχαν ενταχθεί στο πρόγραμμα της ΥΑ του έτους 1993, βάσει της οποίας προβλεπόταν η παροχή κονδυλίων για περίφραξη μόνο στο αρχικό στάδιο υλοποίησης του προγράμματος.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

- Η υποχρεωτική περίφραξη των εκτάσεων, ανεξάρτητα από το στάδιο χρηματοδότησης, εφόσον το δασαρχείο διαπιστώνει κίνδυνο καταστροφής των εκτάσεων και των επενδύσεων από την άσκηση κτηνοτροφικής δραστηριότητας.
- Η έκδοση σχετικής εγκυκλίου με το περιεχόμενο αυτό, ώστε να προβλέπεται η παροχή οικονομικών ενισχύσεων για περιφράξεις σε ανάλογες περιπτώσεις.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

ΘΕΜΑ: *Θέσπιση αυτεπάγγελτης ηλεκτρονικής καταχώρισης για την άρση καταδικών ή υποδικιών*

Προκειμένου να καθίσταται δυνατή η αναζήτηση υποδικών ή ερήμην καταδικασθέντων,

οι δικαστικές αρχές καταχωρίζουν αυτεπάγγελτα στο οικείο ηλεκτρονικό αρχείο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης κάθε σχετική απόφαση ή πράξη τους. Ωστόσο, δεν πράττουν το ίδιο για τις αποφάσεις ή πράξεις με τις οποίες αίρεται η αντίστοιχη εκκρεμότητα (παύση δίκωξης, απαλλαγή κ.λπ.).

Έτσι, μετακυλιέται στους πολίτες (εν αγνοία τους) η υποχρέωση να κοινοποιήσουν τη σχετική απόφαση ή πράξη στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, με αποτέλεσμα να πραγματοποιούνται συχνά συλλήψεις και κρατήσεις χωρίς νόμιμη αιτία. Η κατάσταση αυτή αντιβαίνει στην αρχή του κράτους δικαίου, σύμφωνα με την οποία η διοίκηση (και όχι ο πολίτης) φέρει το βάρος της απόδειξης για τη συνδρομή στοιχείων που θεμελιώνουν περιορισμό ατομικού δικαιώματος.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η καθιέρωση, με υπουργική απόφαση, διαδικασίας αυτεπάγγελτης καταχώρισης στο οικείο ηλεκτρονικό αρχείο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης των δικαστικών αποφάσεων ή πράξεων με τις οποίες αίρεται καταδίκη ή υποδικία (ανάλογη νομοθετική πρόταση, ειδικά για τις πράξεις απαγόρευσης εξόδου, είχε περιληφθεί στην *Επίσημη έκθεση 2002*, σ. 211).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΘΕΜΑ: *Η ποινική απαξία του προσπλυτισμού*

Αντιρροπίες συνείδησης που εκπληρούν εναλλακτική υπηρεσία σε ποικίλους φορείς ασκούν την ελευθερία διάδοσης των θρησκευτικών τους πεποιθήσεων με τρόπο που μπορεί να προκαλέσει αμηχανία στον πληθυσμό των επαρχιακών πόλεων όπου υπηρετούν, καθώς αυτός κατά κανόνα δεν είναι εξοικειωμένος με τη θρησκευτική πολυφωνία. Παρασυρόμενοι από αυτό, οι προϊστάμενοι των οικείων φορέων απασχόλησης προβαίνουν σε συστάσεις, θεωρώντας ότι η διάδοση θρησκευτικών πεποιθήσεων αποτελεί, άνευ άλλου τινός, πράξη πειθαρχικά ελέγξιμη. Δεδομένου ότι στις περισσότερες περιπτώσεις το εκάστοτε εφαρμοζόμενο ουσιαστικό πειθαρχικό δίκαιο (άρθρο 21, παράγρ. 5, περίπτ. γ' του Ν. 2510/1997) παραπέμπει στις ισχύουσες ποινικές διατάξεις, το πρόβλημα ανάγεται, εν τέλει, στην εγγενή αοριστία της διάταξης η οποία καθιστά αξιόποινο τον προσπλυτισμό (άρθρο 4 του ΑΝ 1363/1938, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 του ΑΝ 1672/1939).

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η επανεξέταση του ζητήματος του κατά πόσον πληροί τις συνταγματικές προϋποθέσεις σαφήνειας η περί προσπλυτισμού ποινική διάταξη. Σε ανάλογο συμπέρασμα έχει καταλήξει και η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (βλ. επίσημη έκθεση της ΕΕΔΑ για το 2001, σ. 95 κ.ε.).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΘΕΜΑ 1: *Διαδικασία εξέτασης δυσλεκτικών μαθητών κατά τις εισαγωγικές εξετάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλ. κεφ. 5.2, 4.3.1)*

Σε αντίθεση προς τα γενικώς ισχύοντα, η διάταξη του εδαφίου α' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του ΠΔ 86/2001, όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 19 του άρθρου 1 του ΠΔ 26/2002, προέβλεπε ως υποχρεωτική την προφορική εξέταση εκείνων των μαθητών των οποίων «η επίδοση δεν είναι δυνατόν να ελεγχθεί με γραπτές εξετάσεις λόγω ειδικής διαταραχής του λόγου (δυσλεξία)». Κατά την εφαρμογή της ρύθμισης ανέκυψαν προβλήματα που αφορούν στους όρους και στη διαδικασία διεξαγωγής της προβλεπόμενης προφορικής εξέτασης. Το ΥΠΕΠΘ έχει αντιμετωπίσει έως σήμερα το ζήτημα αποσπασματικά και με έγγραφα που είναι δεσμευτικά μόνον ενδοϋπηρεσιακά, όπως είναι οι εγκύκλιες διατάξεις.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

• Η ειδική ρύθμιση της διαδικασίας εξέτασης των δυσλεκτικών μαθητών, κατά τις εισαγωγικές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εξετάσεις, με κανονιστικού περιεχομένου διατάξεις.

- Πρόβλεψη της συμμετοχής στις εξεταστικές επιτροπές καθηγητών με εξειδίκευση στη δυσλεξία ή πιστοποιημένη σχετική επιμόρφωση.
- Ο σαφής καθορισμός της χρονικής διάρκειας της εξέτασης.
- Η οριοθέτηση της διακριτικής ευχέρειας των εξεταστών καθηγητών ως προς τον τρόπο εξέτασης και βαθμολόγησης των δυσλεκτικών μαθητών, με τη θέσπιση σαφών κριτηρίων που θα διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση των υποψηφίων.

ΘΕΜΑ 2: *Η ιθαγένεια ως προϋπόθεση για τη λήψη υποτροφιών επίδοσης μαθητή ή σπουδαστή*

Από το άρθρο 3, παράγρ. 1, περίπτ. ζ' του Ν. 2158/1993, σύμφωνα με το οποίο το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών χορηγεί υποτροφίες σε αλλοδαπούς μόνο στο πλαίσιο ειδικών διακρατικών προγραμμάτων, συνάγεται ερμηνευτικά ότι οι συνήθεις υποτροφίες αφορούν μόνο σε Έλληνες πολίτες. Ωστόσο, οι υποτροφίες επίδοσης επέχουν θέση επιβράβευσης για την επίδοση του μαθητή/σπουδαστή σε προαγωγικές ή εισαγωγικές εξετάσεις. Κατά συνέπεια, η εισαγωγή της ιθαγένειας ως προϋπόθεσης για τη χορήγησή τους διασπά την αρχή της ίσης μεταχείρισης, την οποία η ίδια η ελληνική πολιτεία έχει επεκτείνει και στους αλλοδαπούς μαθητές/σπουδαστές, από τη στιγμή που κατέστησε εφικτή την εγγραφή τους σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης, γιατί παραγνωρίζει όχι μόνο την παιδαγωγική αξία της σχετικής επιβράβευσης, αλλά και τη συμβολή της τελευταίας στην ασχέτως ιθαγένειας προσωπική αξιοπρέπεια του μαθητή/σπουδαστή.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η κατάργηση της προϋπόθεσης της ιθαγένειας σε περιπτώσεις υποτροφιών επίδοσης, τουλάχιστον όταν πρόκειται για αλλοδαπούς πλήρως ενταγμένους στην ελληνική παιδεία και κοινωνία (λόγου χάριν, με την προϋπόθεση να έχει ήδη διανυθεί ορισμένος αριθμός ετών στην ελληνική εγκύκλιο εκπαίδευσης).

ΘΕΜΑ 3: *Καθυστέρηση αναγνώρισης διπλωμάτων της αλλοδαπής (βλ. κεφ. 5.1, 3.4.1)*

Παρά τις αιτήσεις επίσηυσης της διαδικασίας αναγνώρισης διπλωμάτων μουσικών σπουδών από την αλλοδαπή, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπει η αρ. Φ6/26748/Β3 απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, η αναγνώριση συχνά καθυστερεί υπέρμετρα και αδικαιολόγητα, λόγω, μεταξύ άλλων, και της παρεμβολής των εμπλεκόμενων πανεπιστημιακών τμημάτων. Σύμφωνα με τη θέση του Συνηγόρου του Πολίτη, είναι απολύτως αναγκαίο να επισπευστούν: α) η διαδικασία σύγκλησης των οργάνων των τμημάτων που συμμετέχουν στην αναγνώριση, και β) η διαβίβαση των φακέλων των ενδιαφερομένων.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η παγίωση του νομικού καθεστώτος αναγνώρισης των τίτλων μουσικών σπουδών, η τυποποίηση των προϋποθέσεων αναγνώρισης καθώς και η τήρηση των προθεσμιών του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας ως προς τις οφειλόμενες ενέργειες της διοίκησης.

ΘΕΜΑ 4: *Αναγραφή της βαθμολογίας στη βεβαίωση που χορηγείται μαζί με το Δίπλωμα Μεταδευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Κατάρτισης ύστερα από εξετάσεις πιστοποίησης των αποφοίτων δημόσιων και ιδιωτικών ΙΕΚ*

Οι ενδιαφερόμενοι αναφέρουν ότι κατά τις εξετάσεις πιστοποίησης στο πρακτικό μέρος έλαβαν τον χαρακτηρισμό «επιτυχών» χωρίς περαιτέρω διαβαθμίσεις. Οι ενδιαφερόμενοι ισχυρίζονται ότι η χορήγηση του διπλώματος χωρίς αξιολόγηση της επίδοσής τους με βάση τη δεκαδική κλίμακα ή την κατάταξη σε επί μέρους κατηγορίες όπως «άριστα», «πολύ καλά» κ.λπ., δεν καθιστά ευχερή την κατάταξη περισσότερων υποψηφίων σε αξιολογικό πίνακα, όπως π.χ. είναι οι πίνακες του ΑΣΕΠ.

Ο Συνήγορος του Πολίτη έκρινε ότι θα ήταν σκόπιμο να επανεξεταστεί ο τρόπος εξα-

γωγής βαθμολογίας, που συμβάλλει κατά τα παραπάνω στην περαιτέρω επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των ΙΕΚ.

Δεδομένου ότι σε κάθε είδους εκπαιδευτικό ίδρυμα (σχολεία, πανεπιστήμια) όπου πριν από την απόκτηση πτυχίου ή διπλώματος προηγείται εκπαιδευτική διαδικασία ενός ή περισσότερων ετών, ο τελικός βαθμός που χαρακτηρίζει την επίδοση του σπουδαστή αποτελεί τον μέσο όρο της επίδοσης σε όλα τα διδαχθέντα μαθήματα καθώς και στις εξετάσεις, ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει ότι και στις συγκεκριμένες εξετάσεις θα έπρεπε να προβλεφθεί κάτι αντίστοιχο.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Για τον προσδιορισμό της βαθμολογίας που θα αναγράφεται στο δίπλωμα των αποφοίτων ΙΕΚ να λαμβάνεται υπόψη η συνολική επίδοση του σπουδαστή, ο δε σχετικός μέσος όρος να εξάγεται ύστερα από τις εξετάσεις πιστοποίησης. Προκειμένου δε να μην απαξιώνεται η προσπάθεια που ο υποψήφιος κατέβαλε κατά τη φοίτησή του, με το να κρίνεται από μία και μόνον εξέταση, να συμφωνηθεί η βαθμολογία που συγκεντρώνει ο υποψήφιος κατά τη φοίτησή του με αυτή που έλαβε κατά τις εξετάσεις πιστοποίησης.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ 1: *Εξασφάλιση του απορρήτου στις καταγγελίες κατά εργοδοτών για μη επικόλληση ενσήμων (βλ. κεφ. 5.2, 4.1.3)*

Δεν υπάρχει ειδική διάταξη που να δεσμεύει τα όργανα του ΙΚΑ να μην ανακοινώνουν στους εργοδότες το όνομα του καταγγέλλοντος, σε περιπτώσεις καταγγελίας για μη επικόλληση ενσήμων. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισημαίνει τις βλαπτικές συνέπειες για τον ασφαλισμένο από τη μη τήρηση της ανωνυμίας του έναντι του εργοδότη.

Τα όργανα του ΙΚΑ υπέχουν μεν υποχρέωση εχεμύθειας για θέματα που υποπίπτουν στην αντίληψή τους, όταν αυτά σχετίζονται με την υπαγωγή στην ασφάλιση και τη βεβαίωση και την είσπραξη εισφορών, με βάση τις γενικές διατάξεις του άρθρου 26 του Υπαλληλικού Κώδικα. Ωστόσο, στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού ορίζεται ότι «η υποχρέωση εχεμύθειας δεν αντιτάσσεται στις περιπτώσεις που προβλέπεται δικαίωμα των πολιτών να λαμβάνουν γνώση των διοικητικών εγγράφων». Μια τέτοια περίπτωση ορίζεται στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999).

Συγκεκριμένα, στο άρθρο 5, παράγρ. 2 του ΚΔΔ προβλέπεται ότι «όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον δικαιούται, ύστερα από γραπτή αίτησή του, να λαμβάνει γνώση των ιδιωτικών εγγράφων που φυλάσσονται στις δημόσιες υπηρεσίες και είναι σχετικά με υπόθεσή του η οποία εκκρεμεί σε αυτές ή έχει διεκπεραιωθεί από αυτές». Με βάση τη διάταξη αυτή, ο εργοδότης θα μπορούσε να έχει πρόσβαση στο ονοματεπώνυμο του καταγγέλλοντος. Ωστόσο, και η αντίθετη άποψη μπορεί να υποστηριχθεί με σοβαρά επιχειρήματα. Είναι αμφίβολο εάν η γνώση της ύπαρξης καταγγελίας βελτιώνει την «υπερασπιστική» θέση του εργοδότη έναντι των οργάνων του ΙΚΑ, αφού οι πράξεις επιβολής εισφορών και επιβαρύνσεων θα πρέπει να θεμελιώνονται στα στοιχεία που ορίζει ο νόμος, όπως αυτά έχουν εξειδικευθεί από τη νομολογία (άρθρο 26, παράγρ. 9 του Ν. 1846/1951, άρθρα 23-26 και 121 του Κανονισμού Ασφάλισης του ΙΚΑ, ΣτΕ 1157/1995, 3181/1994, 2669/1992, 1458/1991, 3422/1990), ανεξάρτητα από την καταγγελία. Άλλωστε, η στάθμιση των αντιτιθέμενων συμφερόντων στην προκειμένη περίπτωση (αφενός του συμφέροντος του εργοδότη να λάβει γνώση του εγγράφου, αφετέρου του συμφέροντος του εργαζομένου να προστατευθεί από ενδεχόμενα «αντίποινα» του εργοδότη) προδήλως συνηγορεί υπέρ του αποκλεισμού του εργοδότη από την πρόσβαση στο έγγραφο της καταγγελίας. Τούτο συμβαίνει κυρίως λόγω της μικρής βαρύτητας που έχει η ίδια η καταγγελία ως προς την αιτιολογία της δυσμενούς για τον εργοδότη διοικητικής πράξης που εκδίδεται στη συνέχεια.

Συνεπώς, η προστασία του ασφαλισμένου μισθωτού κατά τη διερεύνηση καταγγελιών

για μη ασφάλιση ή για πλημμελή ασφάλιση συνιστά εύλογα προστατευόμενο συμφέρον που υπερτερεί σε σχέση με το συμφέρον του εργοδότη για πρόσβαση στην έγγραφη καταγγελία.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η υιοθέτηση διάταξης αντίστοιχης με αυτή που ισχύει για τους υπαλλήλους του Σώματος Επιθεωρήσεως Εργασίας (άρθρο 8 του ΝΔ 2954/1954), η οποία απαγορεύει τη γνωστοποίηση του ονόματος των ασφαλισμένων που υποβάλλουν καταγγελίες ή παράπονα καθώς και τη χορήγηση αντιγράφων των έγγραφων καταγγελιών.

ΘΕΜΑ 2: *Μεταφορά του βάρους καταβολής δαπανών στον ασφαλισμένο του ΟΓΑ παρά την προβλεπόμενη δωρεάν νοσηλεία στο ΕΣΥ (βλ. κεφ. 5.2, 4.2.1)*

Σύμφωνα με την υφιστάμενη για τους ασφαλισμένους του ΟΓΑ νομοθεσία, προβλέπεται η κάλυψη των κοστολογημένων πράξεων από τον ασφαλιστικό φορέα. Με τον τρόπο αυτόν υλοποιείται το δικαίωμα για δωρεάν νοσηλεία, δηλαδή η προστασία από τον ασφαλιστικό κίνδυνο της ασθένειας. Κατά πάγια, ωστόσο, πρακτική, ο ΟΓΑ δεν καλύπτει τις οφειλές ή καθυστερεί υπέρμετρα να καταβάλει τα σχετικά ποσά στα νοσοκομεία, επιλέγοντας με τη μέθοδο αυτή να αντιστρέψει τη διαδικασία και να μεταφέρει το οικονομικό βάρος των υγειονομικών υπηρεσιών στον πολίτη-χρήστη. Συγκεκριμένα, η διαδικασία που ακολουθείται είναι η ακόλουθη: ο ασφαλισμένος υποχρεούται να καταβάλει τη δαπάνη στο νοσοκομείο μετά το πέρας της νοσηλείας του, απευθύνεται με αίτησή του στον ΟΓΑ για την κάλυψη των δαπανών, ο ΟΓΑ διαβιβάζει το αίτημα του ασφαλισμένου για την καταβολή της δαπάνης στο νοσοκομείο και το τελευταίο προβαίνει σε καταβολή του ποσού στον ασφαλισμένο, ο οποίος υποβάλλει εκ νέου αίτηση προς τον ΟΓΑ, προκειμένου να του καταβληθεί το ποσό.

Η πρακτική αυτή, εκτός του ότι ταλαιπωρεί τους ασφαλισμένους, έχει σε πολλές περιπτώσεις ως αποτέλεσμα να δυσκολεύονται οι ασφαλισμένοι να εισπράξουν το χρηματικό ποσό που δικαιούνται, το οποίο, υπό κανονικές συνθήκες άλλωστε, δεν θα έπρεπε να είχαν οι ίδιοι καταβάλει. Η κατάσταση αυτή αντίκειται στη συνταγματικώς κατοχυρωμένη υποχρέωση του κράτους για προστασία της υγείας των πολιτών και κοινωνικοασφαλιστική κάλυψη και παραβιάζει την αρχή της χρηστής διοίκησης, καθώς θέτει εμπόδια στον ασφαλισμένο για την πραγμάτωση των δικαιωμάτων του στην υγεία και στην ασφαλιστική του κάλυψη.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η αποστολή ενημερωτικής εγκυκλίου προς όλα τα νοσοκομεία της χώρας, με σκοπό την παροχή σε όλους τους ασφαλισμένους του ΟΓΑ κατά το διάστημα της νοσηλείας τους δικαιώματος δωρεάν διενέργειας εξετάσεων –που είναι κοστολογημένες και εξαιρούνται του κλειστού νοσηλίου– σε ιδιωτικά κέντρα.

ΘΕΜΑ 3: *Ενοποίηση της άδειας για παροχή μισθωτής εργασίας με την άδεια για παροχή ανεξάρτητου έργου ή υπηρεσίας σε μια ενιαία άδεια*

Στους εργαζόμενους αλλοδαπούς που έχουν σχέση εργασίας ή έργου με έναν ή περισσότερους εργοδότες χορηγούνται δύο διαφορετικές άδειες εργασίας, υπό διαφορετικές προϋποθέσεις, ανάλογα με τη σχέση που έχει συναφθεί. Η διαδικασία αυτή είναι ιδιαίτερα περίπλοκη τόσο για τις υπηρεσίες όσο και για τους αλλοδαπούς και δεν προάγει την ασφάλεια δικαίου, καθώς κάθε εξαρτημένη από εργοδότη απασχόληση δεν έχει ούτε μπορεί να έχει ταξινομηθεί μονοσήμαντα σε μία από τις δύο κατηγορίες αδειών. Επιπλέον, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα της ελληνικής αγοράς εργασίας, η οποία προκρίνει τη μεγάλη ευελιξία και κινητικότητα στις εργασιακές σχέσεις του αλλοδαπού εργατικού δυναμικού.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η ενοποίηση των δύο αδειών εργασίας σε μία ενιαία άδεια εργασίας, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις. Η υιοθέτηση μιας τέτοιας πρότασης θα έχει ως αποτέλεσμα και την ενοποίηση των αντίστοιχων αδειών παραμονής.

ΘΕΜΑ 4: Προϋποθέσεις ανανέωσης άδειας παροχής μισθωτής εργασίας

Τρία χρόνια μετά την ισχύ του Ν. 2910/2001 δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί με σαφήνεια οι προϋποθέσεις ανανέωσης της άδειας για παροχή μισθωτής εργασίας. Συγκεκριμένα, δεν έχει προσδιοριστεί σαφώς η προβλεπόμενη από τον νόμο υποχρέωση εκπλήρωσης των ασφαλιστικών υποχρεώσεων του ενδιαφερομένου. Η διοίκηση έχει κρίνει ότι η εν λόγω προϋπόθεση αφορά σε ημέρες ασφαλιστικής κάλυψης (ένοσημα), όμως δεν έχει ορίσει συγκεκριμένο ελάχιστο αριθμό ενσήμων για την ανανέωση της άδειας εργασίας. Το γεγονός αυτό έχει προκαλέσει σοβαρότατα προβλήματα στη διαδικασία ανανέωσης των αδειών εργασίας, καθώς οι αρμόδιες υπηρεσίες εργασίας κάθε νομαρχίας θεωρούν ως προϋπόθεση για την ανανέωση διαφορετικό αριθμό ενσήμων και, επιπλέον, συχνά μεταβάλλουν άποψη, χωρίς οι ενδιαφερόμενοι αλλοδαποί να ενημερώνονται εγκαίρως γι' αυτό. Έτσι, η διοίκηση αδυνατεί να δράσει με ενιαίο τρόπο και να ορίσει ευκρινώς το πλαίσιο νομιμότητας των ενεργειών της.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Να τεθεί ως προϋπόθεση ανανέωσης της άδειας εργασίας, αντί της σύμβασης εργασίας και της εκπλήρωσης των ασφαλιστικών υποχρεώσεων του ενδιαφερομένου, η ασφαλιστική του κάλυψη για τουλάχιστον τις μισές εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής της άδειας εργασίας έως την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης για την ανανέωσή της. Η πρόταση αυτή λαμβάνει ως δεδομένα: πρώτον, την υιοθέτηση της παραπάνω (θέμα 3) πρότασης για ενοποίηση των δύο αδειών εργασίας σε μία άδεια, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις· δεύτερον, τη ρύθμιση της διάταξης του άρθρου 10 του Ν. 3169/2003. Αποβλέποντας στην επίλυση του προβλήματος, εν όψει της λήξης της παράτασης ισχύος όλων των αδειών παραμονής στις 30.6.2003, η εν λόγω διάταξη όρισε, κατ' εξαίρεση για τους κατόχους αδειών εργασίας που έληξαν έως τις 30.6.2003, ως ελάχιστη προϋπόθεση για την ανανέωση της άδειας εργασίας τα 150 ένοσημα ανά έτος. Σημειώνεται ότι παρόμοια προϋπόθεση προβλέπεται ήδη για την ανανέωση της άδειας εργασίας για παροχή έργου ή υπηρεσίας. Από τις εργάσιμες ημέρες θα πρέπει να αφαιρούνται οι ημέρες εκείνες κατά τις οποίες ο ενδιαφερόμενος αδυνατούσε αποδεδειγμένα να εργαστεί για λόγους που προβλέπονται στην εργατική νομοθεσία (ασθένεια, ατύχημα, τοκετός, μητρότητα κ.ά.).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΘΕΜΑ 1: Χορήγηση άδειας άσκησης επαγγέλματος σε αλλοδαπούς γονείς ανήλικων ημεδαπών

Σε πολλές από τις επί μέρους νομοθετικές ρυθμίσεις που διέπουν την άσκηση συγκεκριμένων επαγγελματιών, προβλέπεται ότι οι σχετικές άδειες χορηγούνται μόνο σε έλληνες πολίτες (ήδη και σε πολίτες κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ή σε αλλοδαπούς υπό την προϋπόθεση αμοιβαιότητας (βλ. π.χ., προκειμένου περί γιατρών, το άρθρο 3 του ΑΝ 1565/1939 όπως τροποποιήθηκε με το ΝΔ 1096/1949). Ωστόσο, στην ειδική περίπτωση αλλοδαπών οι οποίοι είναι γονείς ανήλικων ημεδαπών, η απαίτηση αμοιβαιότητας υπερακοντίζει κατ' αρχήν τον σκοπό της οικείας ρύθμισης, αφού οι συγκεκριμένοι αλλοδαποί έχουν προφανώς ενσωματωθεί στην ελληνική κοινωνία, ώστε να μην επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται ως μέσον πίεσης προς το κράτος της ιθαγένειάς τους. Από την άλλη πλευρά, αντιφάσκει προς το γενικό πλαίσιο που διέπει τη νομιμότητα της παραμονής τους, καθώς αυτοί λαμβάνουν, άνευ άλλου τινός, άδεια μακράς παραμονής που «επέχει θέση άδειας εργασίας» (άρθρο 37, παράγρ. 5 του Ν. 2910/2001, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20, παράγρ. 2 του Ν. 3013/2002) και η απέλασή τους είναι αδύνατη (άρθρο 45, παράγρ. 1, εδάφιο β' του Ν. 2910/2001).

Σε κάθε περίπτωση πάντως, η προϋπόθεση της αμοιβαιότητας πλήττει ευθέως δικαιώματα ελλήνων πολιτών, δηλαδή των ανήλικων τέκνων τους, τα οποία εξαναγκάζονται σε επιλογή μεταξύ οικονομικής ανέχειας και εκπατισμού.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η αναμόρφωση του άρθρου 37, παράγρ. 5 του Ν. 2910/2001, ώστε η ειδική μεταχείριση των αλλοδαπών γονέων ανήλικων ημεδαπών να καταλαμβάνει και την άρση της προϋπόθεσης αμοιβαιότητας που τυχόν προβλέπεται από παλαιότερες διατάξεις, χωρίς, βεβαίως, να θίγονται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις για τη χορήγηση της αντίστοιχης άδειας άσκησης επαγγέλματος (αναγνωρισμένο πτυχίο κ.λπ.). Εναλλακτικά, ο ίδιος σκοπός μπορεί να επιτευχθεί με αναζήτηση και αντίστοιχη αναμόρφωση των επί μέρους διατάξεων που διέπουν την άσκηση συγκεκριμένων επαγγελμάτων (λόγου χάριν, προκειμένου περί γιατρών, του άρθρου 3 του ΑΝ 1565/1939), με πρωτοβουλία των καθ' ύλην αρμόδιων υπουργείων.

ΘΕΜΑ 2: *Χορήγηση βεβαίωσης κατάθεσης αίτησης για άδεια παραμονής που θα επέχει θέση άδειας παραμονής (βλ. κεφ. 5.1, 3.8.1.1.2)*

Πρόσφατα, ο νομοθέτης όρισε ότι ο αλλοδαπός που έχει καταθέσει εμπρόθεσμα αίτηση για χορήγηση άδειας εργασίας ή άδειας παραμονής διαμένει νόμιμα στη χώρα έως ότου η διοίκηση αποφασίσει σχετικά. Οι ανάλογες ρυθμίσεις παρέλειψαν όμως να προβλέψουν για τον εφοδιασμό του με έναν προσωρινό τίτλο παραμονής. Έτσι, οι αναμένοντες την απόφαση αλλοδαποί λογίζονται μεν κατ' αρχήν ως νόμιμα παραμένοντες στη χώρα, αδυνατούν όμως, λόγω ακριβώς έλλειψης συγκεκριμένου τίτλου («άδειας») νόμιμης παραμονής, να ασκήσουν σειρά δραστηριοτήτων βαρύνουσας σημασίας για την ομαλή διαβίωσή τους στη χώρα (π.χ. για την επιστροφή στην Ελλάδα ύστερα από ταξίδι τους στην αλλοδαπή, για την έκδοση άδειας γάμου, για τη δήλωση έναρξης εργασιών στις ΔΟΥ κ.λπ.).

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Να χορηγείται στον αιτούντα βεβαίωση εξάμηνης διάρκειας, που θα ανανεώνεται για ίσο χρόνο έως την έκδοση της σχετικής απόφασης και θα επέχει ρητά θέση (προσωρινής, εννοείται) άδειας παραμονής.

ΘΕΜΑ 3: *Χορήγηση αδειών παραμονής που έχουν ήδη λήξει και άλλες καθυστερήσεις της διοίκησης (βλ. κεφ. 5.1, 3.8.1.1.3)*

Λόγω των πολύ μεγάλων καθυστερήσεων που παρουσιάζονται στη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων χορήγησης αδειών παραμονής, έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο η διοίκηση να χορηγεί άδειες παραμονής που έχουν ήδη λήξει ή να ζητάει την προσκόμιση συμπληρωματικών στοιχείων από τους ενδιαφερομένους, ενώ αυτοί πλέον έχουν καταστεί εκπρόθεσμοι και δεν μπορούν να φροντίσουν να εκπληρώσουν την προϋπόθεση προσκόμισης των απαιτούμενων στοιχείων.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Ο εφοδιασμός του ενδιαφερομένου, στις παραπάνω περιπτώσεις, με τη βεβαίωση εξάμηνης διάρκειας, με ημερομηνία έναρξης ισχύος την ημερομηνία παραλαβής της, η οποία θα επέχει θέση προσωρινής άδειας παραμονής, προκειμένου αυτός να φροντίσει να τακτοποιήσει τις εκκρεμότητες που έχουν ανακύψει.

ΘΕΜΑ 4: *Προσκόμιση των ίδιων δικαιολογητικών δύο φορές για ανανέωση άδειας εργασίας και άδειας παραμονής*

Η σύμβαση εργασίας και τα αποδεικτικά εκπλήρωσης φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων του αλλοδαπού αποτελούν απαιτούμενα δικαιολογητικά για την ανανέωση τόσο της άδειας εργασίας όσο και της άδειας παραμονής.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η υποβολή κατά την ανανέωση της άδειας παραμονής για εργασία των εν λόγω δικαιολογητικών μία φορά και συγκεκριμένα μόνο για την έκδοση της άδειας εργασίας, δεδομένου: πρώτον, ότι η έκδοση της άδειας εργασίας αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση της άδειας παραμονής και, δεύτερον ότι η διπλή κατάθεση των δικαιολογητικών, κυρίως λόγω των

απαραίτητων επικυρώσεων, επιβαρύνει σημαντικά τους ενδιαφερομένους, τους εργοδότες τους αλλά και τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

ΘΕΜΑ 5: Θέματα οικογενειακής συνένωσης

α. Οικογενειακή συνένωση αλλοδαπών μελών οικογένειας Έλληνα ή πολίτη ΕΕ

Το πεδίο εφαρμογής του Ν. 2910/2001 (άρθρο 33), ως προς τον όρο «μέλη οικογένειας [...] πολίτη της Ε. Ένωσης», δεν έχει πλήρως εναρμονιστεί προς τις κοινοτικές διατάξεις και κατά συνέπεια συγκρούεται με διατάξεις των ΠΔ 525/1983, 499/1987 και 278/1992, όπως αυτά έχουν συμπληρωθεί και τροποποιηθεί με τα ΠΔ 351/1998 και 403/2001, τα οποία, πριν από την ισχύ του Ν. 2910/2001, εναρμόνισαν την εθνική με την κοινοτική νομοθεσία και αναμφισβήτητα εξακολουθούν να ισχύουν. Συγκεκριμένα, η διάταξη του Ν. 2910/2001 δεν περιλαμβάνει στα μέλη οικογένειας τους συντηρούμενους από τον κοινοτικό υπήκοο αλλοδαπούς ανιόντες του ούτε τα αλλοδαπά τέκνα, τα δικά του και της συζύγου του, τα οποία έχουν υπερβεί το 21ο έτος της ηλικίας τους.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η εναρμόνιση του άρθρου 33 του Ν. 2910/2001 με τις κοινοτικές διατάξεις, ώστε ο ορισμός του μέλους οικογένειας πολίτη ΕΕ να περιλαμβάνει: α) τον/τη σύζυγο, β) τα κάτω του 21ου έτους τέκνα του ζεύγους, και γ) τους γονείς και τα άνω του 21ου έτους τέκνα του ζεύγους που συντηρούνται από αυτό.

β. Αυτοτελής άδεια παραμονής λόγω διαζυγίου

Ο Ν. 2910/2001 (άρθρα 32 και 33) προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης αυτοτελούς άδειας παραμονής σε σύζυγο που έχει γίνει δεκτός/ή για λόγο οικογενειακής συνένωσης, εφόσον διακοπεί η συμβίωση εντός γάμου, υπό την προϋπόθεση ότι έχει εκδοθεί απόφαση διαζυγίου. Ωστόσο, κατά το διάστημα που μεσολαβεί από την υποβολή της αίτησης διαζυγίου έως την έκδοση της οριστικής απόφασης, η ισχύουσα νομοθεσία, αυστηρά ερμηνευόμενη, στερεί από τον/την αλλοδαπό σύζυγο τη δυνατότητα περαιτέρω νομιμοποίησης της παραμονής του/της, καθώς δεν επιτρέπει την ανανέωση της παραμονής ούτε για οικογενειακή συνένωση ούτε για αυτοτελή παραμονή.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Δεδομένου ότι η αδυναμία ανανέωσης της άδειας παραμονής, κατά το διάστημα που αναμένεται η έκδοση της απόφασης διαζυγίου, αναιρεί στην πράξη το αναγνωρισμένο από τον νόμο δικαίωμα αυτοτελούς παραμονής, προτείνεται, για τη διαπίστωση των προϋποθέσεων αυτοτελούς χορήγησης άδειας παραμονής σε σύζυγο που έγινε δεκτός/ή για οικογενειακή συνένωση, να απαιτείται η κατάθεση αίτησης –και όχι απόφασης– διαζυγίου, με την υποχρέωση προσκόμισης της οριστικής απόφασης, όταν αυτή εκδοθεί. Σε περίπτωση ανάκλησης της αίτησης διαζυγίου πρέπει να χορηγείται το προηγούμενο καθεστώς παραμονής για οικογενειακή συνένωση.

γ. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης

Ανάμεσα στα δικαιολογητικά που απαιτούνται για να εξεταστεί αίτημα χορήγησης άδειας παραμονής για λόγους οικογενειακής συνένωσης είναι και η προσκόμιση κατάλληλα επικυρωμένου «πρόσφατου πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης από το οποίο να προκύπτει ο συγγενικός δεσμός». Ωστόσο, η εκ νέου κατάθεση πρόσφατου επικυρωμένου πιστοποιητικού, σε κάθε ανανέωση της άδειας για οικογενειακή συνένωση, επιβαρύνει σημαντικά τους ενδιαφερομένους, χωρίς να παρέχει κρίσιμα στοιχεία που ενδεχομένως να οδηγούν στην απόρριψη αιτήματος χορήγησης άδειας παραμονής, καθώς οι διατάξεις του νόμου προβλέπουν, για τα πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά για οικογενειακή συνένωση, τη δυνατότητα να παραμείνουν στη Ελλάδα ακόμη και στις περιπτώσεις που έχουν απολέσει την ιδιότητα του μέλους οικογένειας.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Κατά την ανανέωση της άδειας παραμονής για οικογενειακή συνένωση, αντί του πιστοποιητικού να προσκομίζεται από τους ενδιαφερομένους βεβαίωση της προξενικής αρχής του αλλοδαπού με την οποία να πιστοποιείται ότι η οικογενειακή κατάστασή του, όπως αυτή προκύπτει από το πιστοποιητικό που έχει υποβάλει αρχικά, παραμένει αμετάβλητη.

ΘΕΜΑ 6: Αλλαγή λόγου παραμονής

Ο Ν. 2910/2001 παρέχει στους νόμιμα διαμένοντες στη χώρα αλλοδαπούς τη δυνατότητα τροποποίησης του εργασιακού καθεστώτος τους και, αντίστοιχα, της άδειας παραμονής που αυτό θεμελιώνει, χωρίς να χρειάζεται ειδική θεώρηση εισόδου για τον σκοπό αυτόν, με εξαίρεση τα άρθρα 10-18 (παραμονή για σπουδές), 34 (παραμονή αθλητών/προπονητών), 35 (παραμονή στελεχών/προσωπικού εταιρειών) και 36 (παραμονή πνευματικών δημιουργών/καλλιτεχνών). Καθώς οι υπαγόμενοι στις διατάξεις 34, 35 και 36 αλλοδαποί είναι πρόσωπα που έχουν αναπτύξει σοβαρή επαγγελματική δραστηριότητα στη χώρα, κρίνεται σκόπιμο και δίκαιο να παρέχεται και σε αυτούς η δυνατότητα αλλαγής επαγγελματικού-εργασιακού καθεστώτος και, επομένως, άδειας παραμονής, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν παραμείνει ικανό χρονικό διάστημα στη χώρα.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η ύστερα από πενταετή παραμονή παροχή δυνατότητας στους υπαγομένους στα άρθρα 34, 35 και 36 να ανανεώνουν την παραμονή τους για αλλαγή επαγγελματικού-εργασιακού καθεστώτος, χωρίς να απαιτείται η αντίστοιχη ειδική θεώρηση εισόδου.

ΘΕΜΑ 7: Χορήγηση άδειας παραμονής «για άλλους λόγους» σε αλλοδαπούς που λαμβάνουν σύνταξη από ελληνικό φορέα κύριας ασφάλισης

Πολλοί αλλοδαποί, που εργάστηκαν νόμιμα στη χώρα μας και τελικά απέκτησαν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από ελληνικό φορέα κύριας ασφάλισης, επιθυμούν να συνεχίσουν να παραμένουν στην Ελλάδα. Το ελληνικό κράτος κατ' αρχήν, για λόγους χρηστής διοίκησης, παρέχει στην εν λόγω κατηγορία αλλοδαπών δικαίωμα παραμονής, χωρίς ωστόσο να έχει καθορίσει σαφή διαδικασία για τον σκοπό αυτόν. Κατόπιν τούτου, τίθεται το ζήτημα με βάση ποιες διατάξεις πρέπει να λάβουν άδεια παραμονής οι συγκεκριμένοι αλλοδαποί.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Δεδομένου ότι το άρθρο 37, παράγρ. 1 του Ν. 2910/2001 προβλέπει την παραμονή στη χώρα για αλλοδαπά πρόσωπα που διαθέτουν επαρκείς πόρους διαβίωσης, κρίνεται σκόπιμη και λειτουργική η υπαγωγή της συγκεκριμένης κατηγορίας αλλοδαπών στη διάταξη αυτή. Για τον λόγο αυτόν προτείνεται να ρυθμιστεί ρητά ότι στους δικαιούχους παραμονής «για άλλους λόγους» συμπεριλαμβάνονται και οι δικαιούχοι σύνταξης από ελληνικό φορέα κύριας ασφάλισης.

ΘΕΜΑ 8: Δυνατότητα ανανέωσης της σπουδαστικής άδειας παραμονής για άλλο λόγο παραμονής, εφόσον ο ενδιαφερόμενος διέμενε νόμιμα στη χώρα πριν από τη χορήγηση της άδειας παραμονής για σπουδές (βλ. κεφ. 5.1, 3.8.1.2.1)

Επειδή δεν είχε καθοριστεί έγκαιρα σαφής διαδικασία, δεν επιτράπηκε σε πολλούς νόμιμα διαμένοντες νέους αλλοδαπούς να ανανεώσουν την άδεια παραμονής τους για λόγους σπουδών, εάν προηγουμένως δεν λάμβαναν θεώρηση εισόδου για σπουδές. Το γεγονός αυτό, εκτός από τα σημαντικά προβλήματα που δημιούργησε στους ενδιαφερομένους να λάβουν την ειδική θεώρηση εισόδου, διέκοψε τη συνέχεια νόμιμης παραμονής τους στη χώρα, με αποτέλεσμα, μετά το τέλος των σπουδών τους, να στερηθούν του δικαίωματος να ανανεώσουν περαιτέρω τη νόμιμη παραμονή τους για άλλο λόγο παραμονής. Αντίθετα, αυτό το δικαίωμα παρέχεται στα μέλη οικογένειας που έχουν γίνει δεκτά για συνένωση οικογένειας αλλοδαπού και, μετά την ενηλικίωσή τους, έλαβαν αρχικά αυτοτελή άδεια παρα-

μονής και κατόπιν άδεια παραμονής για σπουδές. Επιπροσθέτως, κρίνεται εύλογο οι ήδη νόμιμα διαμένοντες στη χώρα αλλοδαποί να ανανεώνουν την παραμονή τους για λόγους σπουδών χωρίς την προϋπόθεση της θεώρησης εισόδου για σπουδές και μετά το τέλος των σπουδών τους να συνεχίζουν να ανανεώνουν την παραμονή τους για άλλο λόγο παραμονής, χωρίς να απαιτείται ειδική θεώρηση εισόδου.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

- Πρώτον, να παρέχεται στους ήδη νόμιμα διαμένοντες στη χώρα αλλοδαπούς το δικαίωμα ανανέωσης της νόμιμης παραμονής τους, χωρίς να απαιτείται ειδική θεώρηση εισόδου, αρχικά για λόγους σπουδών και κατόπιν, μετά το πέρας τους, για άλλο λόγο παραμονής.
- Δεύτερον, η δυνατότητα ανανέωσης της σπουδαστικής άδειας παραμονής για άλλο λόγο παραμονής χωρίς προηγούμενη ειδική θεώρηση εισόδου να παρασχεθεί και σε όσους αλλοδαπούς διέμεναν νόμιμα στη χώρα, ζήτησαν άδεια παραμονής για σπουδές, το αίτημά τους απορρίφθηκε επειδή δεν είχαν εφοδιαστεί προηγουμένως με θεώρηση εισόδου για σπουδές και, κατόπιν αυτού, έλαβαν άδεια παραμονής για σπουδές με τη διαδικασία της αρχικής χορήγησης.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

ΘΕΜΑ: *Κωλύματα απέλασης*

Όταν η άμεση διοικητική απέλαση αλλοδαπού από τη χώρα είναι ανέφικτη, ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, ύστερα από εισήγηση του αρμόδιου αστυνομικού οργάνου, μπορεί να επιτρέψει προσωρινή παραμονή του αλλοδαπού υπό περιοριστικούς όρους. Ωστόσο, ο καθορισμός απλής δυνατότητας και όχι υποχρέωσης της διοίκησης να επιτρέψει προσωρινά την παραμονή, σε συνδυασμό με την έλλειψη πρόβλεψης για την ανανέωση της παραμονής, εφόσον το ανέφικτο της απέλασης διατηρείται, έχουν συχνά ως αποτέλεσμα ο αλλοδαπός να συλλαμβάνεται και να κρατείται επανειλημμένα κατά το διάστημα που δεν είναι δυνατή η απέλασή του. Με τον τρόπο αυτόν, αφενός ο συνολικός χρόνος των διαδοχικών κρατήσεων υπερβαίνει το ανώτατο προβλεπόμενο χρονικό διάστημα διοικητικής κράτησης προς απέλαση (τρίμηνο), αφετέρου επιβαρύνονται οι χώροι κράτησης και πολλαπλασιάζονται τα σχετικά προβλήματα. Παράλληλα δε επιβαρύνεται και το έργο της ΕΛΑΣ χωρίς να υφίσταται εύλογη αιτία γι' αυτό, καθώς ούτως ή άλλως η απέλαση δεν μπορεί να εκτελεστεί.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

- Η καθιέρωση υποχρέωσης, εάν η άμεση διοικητική απέλαση αλλοδαπού είναι ανέφικτη, των αρμόδιων αστυνομικών αρχών να εισηγούνται σχετικά, και του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας να χορηγεί προσωρινή παραμονή υπό περιοριστικούς όρους.
- Η παράταση της προσωρινής παραμονής υπό περιοριστικούς όρους, εφόσον η απέλαση συνεχίζει να είναι ανέφικτη.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΘΕΜΑ: *Χορήγηση άδειας ΕΔΧ αυτοκινήτου σε ομογενείς αλλοδαπούς από την Κωνσταντινούπολη*

Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγρ. γ' του ΠΔ 458/1984, για να κριθεί ένα φυσικό πρόσωπο δικαιούχος κατοχής άδειας κυκλοφορίας ΕΔΧ αυτοκινήτου, απαιτείται το πρόσωπο αυτό να έχει την ελληνική υπηκοότητα. Εάν ο αιτών είναι ομογενής, δεν δικαιούται άδεια.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του ΝΔ 3832/1958 και της πράξης υπουργικού συμβουλίου αρ. 165/1963, ομογενείς αλλοδαποί προερχόμενοι από την Κωνσταντινούπολη και τις νήσους Ίμβρο και Τένεδο, όπως επίσης ομογενείς από τη Βόρειο Ήπειρο και την Αίγυπτο μπορούν να διοριστούν σε δημόσιες θέσεις και, επομένως, αποκτούν τη δυνατότητα άσκησης δημόσιας εξουσίας – δηλαδή αποκτούν και αυτοί δικαιώματα, τα οποία έχουν ως φο-

ρείς αποκλειστικά Έλληνες υπηκόους, χωρίς να έχουν αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια, διατηρώντας την αλλοδαπή υπηκοότητά τους.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε να εξεταστεί το ενδεχόμενο να τροποποιηθούν οι διατάξεις της παραγράφου γ' του άρθρου 2 του ΠΔ 458/1984, ώστε πέραν από τους έχοντες την ελληνική ιθαγένεια, δυνατότητα για απόκτηση άδειας κυκλοφορίας ΕΔΧ αυτοκινήτου να έχουν και οι ομογενείς από την Κωνσταντινούπολη και τις νήσους Ίμβρο και Τένεδο, καθώς και αυτοί που προέρχονται από τη Βόρειο Ήπειρο και την Αίγυπτο.

Το Υπουργείο ανταποκρίθηκε με κατάθεση τροπολογίας που υιοθετεί στο σύνολο τους σχεδόν τις προτάσεις της Αρχής.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΘΕΜΑ 1: Τρόπος φορολόγησης διαζευγμένων γονέων

Σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 7 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος «τα τέκνα δεν θεωρείται ότι βαρύνουν το διαζευγμένο γονέα, με τον οποίο δεν συγκατοικούν». Δεν επιτρέπεται συνεπώς στον διαζευγμένο γονέα που δεν έχει την επιμέλεια του ανήλικου τέκνου του να συμπεριλάβει στα ποσά δαπανών που αφαιρούνται από το συνολικό του εισόδημα έξοδα που συνεχίζει να καταβάλλει για το τέκνο του (νοσοκομειακή και ιατρική περίθαλψη, διάφορα δίδακτρα κ.λπ.), εφόσον αυτό δεν συνοικεί μαζί του. Διατηρώντας επιφυλάξεις ως προς τη συνταγματικότητα αυτού του καθεστώτος, ο Συνήγορος του Πολίτη συνέταξε σχετικό πόρισμα, στο οποίο διατυπώνονται δύο προτάσεις-ρυθμίσεις.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

- Οι δαπάνες που προβλέπεται ότι αφαιρούνται από το φορολογητέο εισόδημα των γονέων, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος, να ενσωματώνονται στο ποσόν της διατροφής του διαζευγμένου γονέα, το οποίο, με τη σειρά του, αφαιρείται από το εισόδημά του. Για την εφαρμογή της πρότασης αυτής δεν απαιτείται νομοθετική ρύθμιση.
- Η κατάργηση του όρου συνοίκησης με το παιδί ως αποκλειστικής προϋπόθεσης έκπτωσης των σχετικών δαπανών για τον διαζευγμένο γονέα. Η πρόταση αυτή απαιτεί νομοθετική ρύθμιση των διατάξεων του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος.

ΘΕΜΑ 2: Επιστροφή ποσού ειδικού σήματος τελών κυκλοφορίας

Σύμφωνα με την αρ. 1104001/1460/Τ.&Ε.Φ./11.11.01 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, για την επιστροφή του ποσού που είχε καταβληθεί για την αγορά του ειδικού σήματος τελών κυκλοφορίας, έπρεπε, με την επίδειξη της βεβαίωσης οριστικής διαγραφής που χορηγείται από την αρμόδια Διεύθυνση Μεταφορών, να προσκομίζεται το ειδικό σήμα αχρησιμοποίητο. Αυτό όμως καθίστατο αδύνατον, όταν π.χ. είχε προκληθεί ατύχημα με αποτέλεσμα να καταστραφεί το όχημα ολοσχερώς, διότι η εν λόγω υπουργική απόφαση προέβλεπε μόνο τρεις περιπτώσεις στις οποίες η επιστροφή του ποσού του ειδικού σήματος ήταν δυνατή χωρίς την προσκόμιση αυτού αχρησιμοποίητου (την κατηγορία των επαγγελματικών οχημάτων, των απαλλασσόμενων οχημάτων καθώς και αυτών για τα οποία από σφάλμα έχει καταβληθεί ποσόν μεγαλύτερο από το οφειλόμενο).

ΠΡΟΤΑΣΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε την τροποποίηση-συμπλήρωση της υπουργικής απόφασης, ζητώντας να συμπεριληφθεί σε αυτή και η κατηγορία των ιδιοκτητών ΙΧ αυτοκινήτων οι οποίοι, αφού έχουν προβεί εμπρόθεσμα σε όλες τις απαιτούμενες διαδικασίες οριστικής διαγραφής του αυτοκινήτου τους, ζητούν την επιστροφή του επίμαχου ποσού, τελούν όμως σε αντικειμενική αδυναμία (π.χ. λόγω ολοσχερούς καταστροφής του οχήματος) να προσκομίσουν το ειδικό σήμα αχρησιμοποίητο.

Κατόπιν αυτών εκδόθηκε η αρ. 1047256/573/Τ.&Ε.Φ./20.5.03 υπουργική απόφαση, σύμφωνα με την οποία, για την επιστροφή του επίμαχου ποσού, αρκεί να έχει προβεί ο πολίτης σε οριστική διαγραφή του οχήματος. Συγκεκριμένα, στην παράγραφο 1α ορίζεται ότι «Δεν απαιτείται η προσκόμιση του ειδικού σήματος εάν το όχημα, για το οποίο έγινε η προμήθεια του σήματος στη συνέχεια και πριν από την έναρξη του έτους στο οποίο αφορά στο σήμα, διαγράφηκε από τα μπρώα αυτοκινήτων του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών ή τέθηκε σε ακινοσία».

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΥΠΕΧΩΔΕ

ΘΕΜΑ: Προστασία υδάτινων πόρων και έργα αξιοποίησής τους από τις ΔΕΥΑ (βλ. κεφ. 5.3, 4.2.3)

Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης προγραμματίζουν και εκτελούν μεμονωμένα έργα αξιοποίησης υδάτινων πόρων, χωρίς να έχει ληφθεί προηγουμένως, με τον ανάλογο προγραμματισμό, μέριμνα για την προστασία και την ανάπτυξη υδάτινων πόρων σε επίπεδο υδατικού διαμερίσματος, όπως επιβάλλεται από τον Ν. 1739/1987 αλλά και από τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Σε ορισμένες περιπτώσεις γίνονται επεμβάσεις και μερική εκτέλεση έργων σε προστατευόμενους υγροτόπους (ενταγμένους στο Δίκτυο Natura, που περιλαμβάνει οικοτόπους με κοινοτική και εθνική σημασία), χωρίς μάλιστα να έχει καν υποβληθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων και να έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης περιβαλλοντικών όρων. Επισημαίνεται μάλιστα ότι τα επιφανειακά ύδατα αποτελούν, ως επί το πλείστον, τμήμα προστατευόμενων περιοχών με βάση την περιβαλλοντική νομοθεσία. Η Αρχή διαμεσολαμβάνει σε κάθε περίπτωση, επισημαίνοντας την υποχρέωση της διοίκησης να αντιμετωπίσει συνολικά το πρόβλημα με τη σύνταξη μελετών για όλο το υδατικό δυναμικό κάθε νομού, στο πλαίσιο εκπόνησης προγράμματος ανάπτυξης υδάτινων πόρων, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 4 του Ν. 1739/1987. Επίσης, η Αρχή εισηγείται την ενεργοποίηση της αρμόδιας για το εκάστοτε υδατικό διαμέρισμα περιφερειακής επιτροπής. Με την πρόσφατη αρ. 2129/2003 απόφασή του, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι η εκτέλεση έργου υδροδότησης από τις ΔΕΥΑ «επιτρέπεται μόνον εφόσον αυτό εναρμονίζεται με τα ισχύοντα προγράμματα αναπτύξεων υδατικών πόρων», επομένως «αν δεν έχει εγκριθεί, κατά το άρθρο 4 του νόμου [1739/1987] σχετικό πρόγραμμα, δεν είναι κατά νόμο δυνατή η χρήση από ΔΕΥΑ υδατικών πόρων, για την οποία απαιτείται η εκτέλεση έργου αξιοποίησής» (ΣτΕ 2316/2002).

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η εφαρμογή της οικείας νομολογίας του ΣτΕ από τη διοίκηση, ώστε να προωθηθεί συνολικά η ανάπτυξη συστημάτων και εργαλείων διαχείρισης υδάτινων πόρων σε όλα τα υδατικά διαμερίσματα καθώς και η άσκηση των αρμοδιοτήτων από τις οικείες περιφερειακές επιτροπές. Ειδικότερα, προτείνεται ειδική νομοθετική πρόβλεψη ή, έστω, ερμηνευτική εγκύκλιος για τα έργα που εκτελούν οι ΔΕΥΑ, σύμφωνα με όσα έχει κρίνει το ΣτΕ, ώστε να μην εκτελούνται αυτά χωρίς να έχει προηγηθεί η ανάπτυξη προγράμματος συνολικής διαχείρισης και προστασίας των υδάτινων πόρων.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ (ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ)

ΘΕΜΑ: Άσκηση πειθαρχικών αρμοδιοτήτων από το ΔΣ της «Φιλίππου Ενώσεως Ελλάδος» Σύμφωνα με το άρθρο 3 του ΑΝ 399/1968, το ΝΠΔΔ «Φίλιππος Ένωσις Ελλάδος» (ΦΕΕ) έχει πειθαρχικές αρμοδιότητες επί όλων των ασχολουμένων επαγγελματικά με τις ιπποδρομίες. Ωστόσο, το μεν άρθρο 3, εδάφιο α' της αρ. 1175/17.1.97 απόφασης του Υφυπουργού Πολιτισμού ορίζει ως μοναδικό πειθαρχικό όργανο της ΦΕΕ το διοικητικό συμβούλιό της, το δε άρθρο 4, παράγρ. 2 του «Ποινολογίου/Πίνακα Πειθαρχικών Ιπποδρομιακών Παραπτώματων» (που έχει κυρωθεί με το άρθρο 170 της ίδιας υπουργικής από-

φασης) αναγορεύει σε ιδιώνυμο πειθαρχικό αδίκημα την «εξύβριση ή προσβολή κατά [...] του Διοικητικού Συμβουλίου της ΦΕΕ». Η πλήρης ταύτιση του «εξυβρισθέντος» με το αρμόδιο πειθαρχικό συλλογικό όργανο καταλύει την αρχή της αμεροληψίας της διοίκησης (άρθρο 7, παράγρ. 2 του Ν. 2690/1999: «τα μέλη των συλλογικών οργάνων οφείλουν να απέχουν από κάθε ενέργεια ή διαδικασία που συνιστά συμμετοχή σε λήψη απόφασης ή διατύπωση γνώμης ή πρότασης εφόσον η ικανοποίηση προσωπικού συμφέροντός τους συνδέεται με την έκβαση της υπόθεσης»), και μάλιστα με τρόπο που καθιστά αδύνατη την εφαρμογή του μέτρου της εξαίρεσης ορισμένων μελών εν όψει του άρθρου 7, παράγρ. 6 του Ν. 2690/1999 («τα οριζόμενα στις προηγούμενες παραγράφους δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση που δηλώνεται αποχή, ή ζητείται η εξαίρεση, τώσων μελών συλλογικού οργάνου ώστε τα απομένοντα να μη σχηματίζουν απαρτία»).

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η ανάθεση των πειθαρχικών αρμοδιοτήτων της «Φιλίππου Ενώσεως Ελλάδος» σε ιδιαίτερο συλλογικό όργανο, διαφορετικό από το διοικητικό της συμβούλιο, τουλάχιστον όταν εκδικάζονται περιπτώσεις «εξύβρισης ή προσβολής κατά του Διοικητικού Συμβουλίου».

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΘΕΜΑ 1: *Επέκταση χορήγησης πολυτεχνικού επιδόματος σε αλλοδαπές πολύτεχνες μητέρες παιδιών με ελληνική ιθαγένεια (βλ. κεφ. 5.2, 4.3.2)*

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, δικαιούχος του πολυτεχνικού επιδόματος είναι η μητέρα ελληνικής ιθαγένειας, ενώ δεν προβλέπεται ρύθμιση χορήγησης πολυτεχνικού επιδόματος στους μη έχοντες ελληνική ιθαγένεια ή στους μη προερχόμενους από κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατ' εξαίρεση, δικαιούχος είναι ο πατέρας, όταν είναι χήρος, ανάπηρος ο ίδιος ή η σύζυγός του, καθώς και όταν έχει την πολυτεχνική ιδιότητα με παιδιά από διαφορετικούς γάμους.

Με το άρθρο 1, παράγρ. β', εδάφιο στ' της αρ. Π3δ/οικ.1078/1997 κοινής υπουργικής απόφασης ορίζεται ότι: «απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση του πολυτεχνικού επιδόματος [...] είναι οι δικαιούχοι και τα παιδιά τα οποία λαμβάνονται υπόψη για τη θεμελίωση του δικαιώματος λήψης των παροχών να έχουν ελληνική υπηκοότητα ή την υπηκοότητα κράτους μέλους της ΕΕ και να μένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα».

Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστήριξε την άποψη ότι η πολύτεχνη οικογένεια πρέπει να προστατεύεται, εφόσον ο ένας από τους δύο γονείς είναι Έλληνας και τα παιδιά είναι επίσης Έλληνες. Το σύγχρονο κοινωνικό κράτος δικαίου επιβάλλει την ενίσχυση των μέτρων προστασίας της οικογένειας, του γάμου, της μητρότητας και του παιδιού. Επίσης η νομολογία των δικαστηρίων καθώς και η νομοθεσία (βλ. εισηγητική έκθεση του Ν. 1892/1990) καθιερώνουν την καταβολή επιδόματος στην πολύτεχνη μητέρα, καθώς η παροχή αυτή αποτελεί κίνητρο κατά της υπογεννητικότητας και μέτρο καταπολέμησης του δημογραφικού προβλήματος που αντιμετωπίζει η Ελλάδα. Η Αρχή τόνισε επιπλέον ότι το κράτος υποχρεούται, σύμφωνα με το άρθρο 21, παράγρ. 5 του Συντάγματος, να σχεδιάζει και να εφαρμόζει δημογραφική πολιτική και να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Ρύθμιση ώστε αλλοδαπή πολύτεχνη μητέρα, μόνιμη κάτοικος Ελλάδας, με τέκνα ελληνικής ιθαγένειας, να δικαιούται το πολυτεχνικό επίδομα του άρθρου 63 του Ν. 1892/1990.

ΘΕΜΑ 2: *Συνυπολογισμός χρόνου ασφάλισης μεταξύ οργανισμού κοινωνικής ασφάλισης και δημοσίου για την καταβολή των επιδομάτων μητρότητας-κυοφορίας και λοχείας (βλ. κεφ. 5.2, 3.1.4)*

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 35 του Ν. 2676/1999 προβλέπεται η δυνατότητα συνυπολογισμού χρόνου ασφάλισης που έχει διανυθεί σε άλλο φορέα. Συγκεκριμένα: «Πρόσωπα που ασφαλίστηκαν διαδοχικά σε περισσότερους από έναν Φορείς ή Κλάδους ασθένειας

αρμοδιότητας ΓΓΚΑ που χορηγούν επιδόματα μητρότητας δικαιούνται των επιδομάτων αυτών από το Φορέα στην ασφάλιση του οποίου επήλθε ο ασφαλιστικός κίνδυνος, εφόσον ο ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει τις απαιτούμενες από τη νομοθεσία του τελευταίου φορέα προϋποθέσεις, με συνυπολογισμό του χρόνου ασφάλισης και των άλλων φορέων. Τα επιδόματα μητρότητας καταβάλλονται εξ ολοκλήρου από τον Οργανισμό που τα απονέμει, σύμφωνα με τη νομοθεσία του, χωρίς τη συμμετοχή των άλλων φορέων». Αντίθετα, δεν προβλέπεται συνυπολογισμός των περιόδων ασφάλισης μεταξύ δημοσίου και φορέων αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Συνεπώς, ασφαλισμένοι του ΙΚΑ που δεν συμπλήρωσαν τις χρονικές προϋποθέσεις ασφάλισης οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 39 του θεσμικού νόμου του ΙΚΑ (ΑΝ 1846/1951), δηλαδή 200 τουλάχιστον ημέρες εργασίας στην ασφάλιση του ΙΚΑ κατά τα δύο τελευταία έτη που προηγούνται της πιθανής ημέρας τοκετού, δεν δικαιούνται επίδομα κυοφορίας και λοχείας, έστω και αν διήνυσαν τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης, όχι όμως στην ασφάλιση του ΙΚΑ αλλά σε αυτή του δημοσίου. Η παροχή δεν μπορεί να τους χορηγηθεί από κανέναν ασφαλιστικό φορέα, αφού για τη χορήγηση από το δημόσιο θα έπρεπε να συνεχίζεται η (διακοπείσα) δημοσιοϋπαλληλική σχέση.

Επειδή η προστασία της μητρότητας είναι συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα, η δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για το συνδυασμό εργασίας και μητρότητας επιβάλλεται από το Σύνταγμα. Επίσης, η έλλειψη διάταξης που να ρυθμίζει τον συνυπολογισμό των χρόνων ασφάλισης μεταξύ οργανισμού κοινωνικής ασφάλισης και δημοσίου οδηγεί σε αδικαιολόγητα άνιση μεταχείριση μεταξύ ασφαλισμένων.

ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ

Η υιοθέτηση διάταξης αντίστοιχης με αυτή της παραγράφου 1 του άρθρου 35 του Ν. 2676/1999, για τις ασφαλισμένες που έχουν διανύσει χρόνο ασφάλισης στο δημόσιο και σε οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας της ΓΓΚΑ.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ 2003 ΚΑΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΕΤΩΝ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

1. Στην *Επίσημη έκθεση 2001* (σ. 107) είχε επισημανθεί η άνιση μεταχείριση την οποία επιφυλάσσουν στο γυναικείο φύλο οι κανονιστικές πράξεις που διέπουν την πρόσληψη προσωπικού από την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Σύμφωνα με αυτές, οι γυναίκες καταλάμβαναν ορισμένο μόνο ποσοστό στο σύνολο των προκηρυσσόμενων θέσεων, σε αντίθεση τόσο με τον Ν. 2713/1999 όσο και με την αρχή της ισότητας στην πρόσβαση σε θέσεις του δημόσιου τομέα, όπως αυτή αποτυπώνεται στο άρθρο 4, παράγρ. 1 και 2 του Συντάγματος και την Οδηγία 76/207/ΕΟΚ. Επίσης, είχε επισημανθεί ότι ο απόλυτος περιορισμός του άρθρου 12 του Ν. 2713/1999, που επιφυλάσσει καθήκοντα δασοπυρόσβεσης μόνο σε άνδρες, ακόμη και όταν οι θέσεις διεκδικούνται από γυναίκες με σχετική προϋπηρεσία ή εθελοντική εργασία, πρέπει να επανεξεταστεί, αφενός εν όψει της συνταγματικής επιταγής του άρθρου 116, παράγρ. 2 του Συντάγματος για την άρση κάθε ανισότητας σε βάρος των γυναικών, αφετέρου προκειμένου να εκλείψει η αντίθεση αυτού του περιορισμού με την πρακτική της εκπαίδευσης γυναικών σε εθελοντική υπηρεσία δασοπυρόσβεσης.

Εν όψει αυτών, είχε προταθεί η απόλειψη των διακρίσεων στις προκηρύξεις θέσεων διοικητικών και άλλων καθηκόντων και η επανεξέταση του άρθρου 12 του Ν. 2713/1999.

Οι σχετικές κανονιστικές ρυθμίσεις, ως προς την ειδικότερη κατηγορία εποχικού προσωπικού, τροποποιήθηκαν με το ΠΔ 124/2003, σε εκτέλεση της διάταξης του άρθρου 6 του Ν. 3103/2003, το οποίο υιοθέτησε μερικώς τις προαναφερόμενες προτάσεις.

Στο παραπάνω ΠΔ προβλέπεται κατ' αρχήν η ισότιμη πρόσβαση των γυναικών στις προκηρυσσόμενες θέσεις (χωρίς να καθορίζεται δηλαδή ποσοστό), η οποία επεκτείνεται και στην

κατηγορία την οδηγών πυροσβεστικών οχημάτων. Ωστόσο, εξαιρείται η κατηγορία των εργατών πυρόσβεσης-διάσωσης, για την οποία διατηρείται το ποσοστό 10% για την πρόσληψη γυναικών, και προβλέπεται πλήρης αποκλεισμός των γυναικών από την κατηγορία εργατών αερομεταφερόμενων πεζοπόρων τμημάτων (όπου απαιτείται προηγούμενη στρατιωτική θητεία στις Ειδικές Δυνάμεις των Ενόπλων Δυνάμεων - ΛΟΚ, ΟΥΚ, Πεζοναύτες).

Λαμβάνεται ωστόσο υπόψη, σύμφωνα με τις προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη, η διάρκεια της προϋπηρεσίας των υποψηφίων (είτε ως εποχικών είτε ως εθελοντών πυροσβεστών), αδιακρίτως φύλου.

Συμπερασματικά, η ισότιμη πρόσβαση αφορά πλέον στις θέσεις διοικητικών καθηκόντων και οδηγού πυροσβεστικών οχημάτων. Η πλήρης υιοθέτηση των προτάσεων του Συνηγόρου του Πολίτη θα απαιτούσε και την απάλειψη του ποσοστού γυναικών 10% για τις θέσεις εργατών πυρόσβεσης-διάσωσης. Τούτο είναι πλέον επιβεβλημένο και από την ανάλογη διαδοχική κατάργηση των ποσοτώσεων σε βάρος των γυναικών στις Σχολές Αστυνομίας και στην υπηρεσία συνοριακών φυλάκων (βλ. παρακάτω 2).

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι με το ΠΔ 167/2003 («Κανονισμός κατάταξης των Δοκίμων Πυροσβεστών») επέρχεται πλήρης εξίσωση ανδρών και γυναικών ως προς την πρόσβαση στις Σχολές Δοκίμων Πυροσβεστών. Παραμένει, ωστόσο, η υποχρέωση κατάργησης του μειωμένου ποσοστού γυναικών για την εισαγωγή σε όλες τις σχολές της Πυροσβεστικής Ακαδημίας (άρθρο 12, παράγρ. 2 του Ν. 2713/1999), κατά ανάλογο τρόπο με την ισότιμη εισαγωγή στις Αστυνομικές Σχολές (άρθρο 20 του Ν. 3103/2003).

2. Στην *Ετήσια έκθεση 2002* (σ. 217) είχε επισημανθεί η ανάγκη άρσης της διάκρισης σε βάρος των γυναικών για την εισαγωγή στην υπηρεσία συνοριακών φυλάκων. Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγρ. 1 του Ν. 2622/1998, καθοριζόταν ως προϋπόθεση για τη συμμετοχή στη διαδικασία εισαγωγής το 26ο έτος για τις γυναίκες έναντι του 32ου που ίσχυε για τους άνδρες υποψηφίους. Επίσης είχε επισημανθεί η έλλειψη ειδικής αιτιολογίας για την πρόβλεψη, στην ίδια αυτή διάταξη, μειωμένου ποσοστού (10%) εισαγωγής γυναικών στην υπηρεσία αυτή.

Με το άρθρο 1, παράγρ. 3 του Ν. 3181/2003 καταργήθηκε η διάταξη περί ποσοστού εισαγωγής γυναικών και προσδιορίστηκε ως κοινό ηλικιακό όριο και για τα δύο φύλα το 28ο έτος. Οι ίδιες διατάξεις προβλέπουν ίδια προσόντα και κοινές εξετάσεις και για τα δύο φύλα.

Η νομοθετική αυτή εξέλιξη ακολουθεί κατ' αρχήν τις προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Ωστόσο, η Αρχή διατηρεί τις επικυλάξεις της σχετικά με το ενδεχόμενο η εξίσωση του ορίου ύψους (1,70 μ.), καθώς και των ελάχιστων τιμών επίδοσης σε αγωνίσματα και για τα δύο φύλα, με αύξηση των σχετικών τιμών που ίσχυαν για τις γυναίκες, να συνιστούν έμμεσες διακρίσεις σε βάρος των τελευταίων (βλ. κεφ. 5.1, 3.6.2).

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη, διαπιστώνοντας σημαντικά προβλήματα εφαρμογής του Ν. 2910/2001, απύθυνε σειρά εγγράφων στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προτείνοντας νομοθετικά μέτρα με σκοπό τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου εισόδου και παραμονής αλλοδαπών στη χώρα, καθώς και την ομαλοποίηση της διαδικασίας χορήγησης των αδειών παραμονής και εργασίας. Τέσσερα νομοθετήματα, που τροποποίησαν και συμπλήρωσαν τον Ν. 2910/2001 κατά τη διάρκεια του 2003, υιοθέτησαν, εν μέρει ή στο σύνολό τους, τις ακόλουθες προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη:

- Αυτοδίκαιη παράταση της ισχύος όλων των αδειών παραμονής προκειμένου να δοθεί επαρκής χρόνος στις αρμόδιες υπηρεσίες να εξετάσουν τα εκκρεμή αιτήματα χορήγησης

αδειών παραμονής. Με το άρθρο 23 του Ν. 3103/2003 χορηγήθηκε αυτοδίκαιη παράταση όλων των αδειών παραμονής έως τις 30.6.2003.

- Κατάργηση του πιστοποιητικού υγείας για την ανανέωση της άδειας παραμονής. Με το άρθρο 8, παράγρ. 3 του Ν. 3146/2003 το πιστοποιητικό υγείας δεν απαιτείται για την ανανέωση της άδειας παραμονής.
- Καθορισμός αριθμού ενσήμων ως προϋπόθεσης εκπλήρωσης ασφαλιστικών υποχρεώσεων για την ανανέωση της άδειας εργασίας. Ο αριθμός αυτός πρέπει να είναι ίσος τουλάχιστον με το μισό των εργάσιμων ημερών που αντιστοιχούν στο χρονικό διάστημα από την έκδοση της άδειας εργασίας έως την υποβολή της αίτησης για την ανανέωσή της. Με το άρθρο 10 του Ν. 3169/2003 ορίστηκαν, κατ' εξαίρεση, ως ελάχιστη προϋπόθεση εκπλήρωσης ασφαλιστικών υποχρεώσεων για τους αλλοδαπούς των οποίων οι άδειες εργασίας έληξαν έως τις 30.6.2003, οι 150 ημέρες ασφαλιστικής κάλυψης για κάθε έτος ισχύος της άδειας εργασίας τους.
- Χορήγηση εγγράφου παραμονής στους στερούμενους διαβατηρίου για λόγους ανωτέρας βίας. Με το άρθρο 31, παράγρ. 2 του Ν. 3202/2003 χορηγείται βεβαίωση νόμιμης παραμονής σε αλλοδαπούς ή σε τέκνα αλλοδαπών που γεννήθηκαν ή κατοικούν επί μακρόν στην Ελλάδα, καθώς και σε αυτούς των οποίων το αίτημα για χορήγηση ασύλου απορρίφθηκε, έχουν υπαχθεί στη διαδικασία του Ν. 2910/2001 και αποδεδειγμένα αδυνατούν να εφοδιαστούν με διαβατήριο.
- Ανανέωση άδειας παραμονής για λόγο διαφορετικό από αυτόν της προηγούμενης άδειας, χωρίς να απαιτείται νέα ειδική θεώρηση εισόδου. Με το άρθρο 32, παράγρ. 1α του Ν. 3202/2003 δίνεται η δυνατότητα ανανέωσης άδειας παραμονής που αφορά σε διαφορετικό εργασιακό καθεστώς από εκείνο που είχε προηγουμένως χορηγηθεί, χωρίς να απαιτείται αντίστοιχη ειδική θεώρηση εισόδου, εφόσον πληρούνται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις του νόμου. Από τη δυνατότητα αυτή εξαιρούνται οι αλλοδαποί που υπάγονται στις διατάξεις των άρθρων 10-18, 34, 35 και 36 του Ν. 2910/2001.
- Οι αποφάσεις για χορήγηση άδειας παραμονής, που λαμβάνονται κατά δέσμια αρμοδιότητα, να αποκεντρωθούν και να ανατεθούν στον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας. Με το άρθρο 32, παράγρ. 3 και 4 του Ν. 3202/2003 μεταβιβάζεται η αρμοδιότητα χορήγησης διετών και αορίστου διάρκειας αδειών παραμονής από τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης στον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας.
- Αύξηση της διάρκειας των αδειών παραμονής και εργασίας ως εξής: i) ύστερα από ετήσια παραμονή, διετής διάρκεια, και ii) ύστερα από πενταετή παραμονή, πενταετής διάρκεια. Με το άρθρο 32, παράγρ. 3 και 8 του Ν. 3202/2003 ορίζεται διετής διάρκεια της άδειας εργασίας και παραμονής μετά την πάροδο δύο ετών από τη χορήγηση της αρχικής άδειας. Επίσης, με το άρθρο 32, παράγρ. 5 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι η διάρκεια της άδειας παραμονής μέλους οικογένειας αλλοδαπού θα είναι ίση με τη διάρκεια της άδειας του κύριου κατόχου, με εξαίρεση την περίπτωση χορήγησης της άδειας παραμονής αόριστης διάρκειας.
- Ανανέωση της άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους για άλλον λόγο παραμονής. Με το άρθρο 32, παράγρ. 7 του Ν. 3203/2003 παρέχεται η δυνατότητα ανανέωσης της άδειας παραμονής του άρθρου 37, παράγρ. 4α (άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους) για έναν από τους λόγους παραμονής που προβλέπει ο Ν. 2910/2001.
- Οι αόριστης διάρκειας άδειες παραμονής που χορηγήθηκαν στους υπαγόμενους στο άρθρο 13 του Ν. 2713/1999 (άδεια παραμονής για εξαιρετικούς-ανθρωπιστικούς λόγους) αλλοδαπούς με υπερδεκαετή νόμιμη παραμονή στη χώρα να επέχουν και θέση άδειας εργασίας. Με το άρθρο 32, παράγρ. 9 του Ν. 3203/2003 προβλέφθηκε ότι οι εν λόγω άδειες επέχουν και θέση άδειας εργασίας.
- Χορήγηση τίτλου προσωρινής παραμονής στους αλλοδαπούς που έχουν καταθέσει εμπρόθεσμα αίτηση για χορήγηση άδειας παραμονής, έως ότου η διοίκηση να αποφασίσει

σχετικά, προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να ασκούν απρόσκοπτα τα δικαιώματα που απορρέουν από τη νόμιμη παραμονή τους. Με το άρθρο 32, παράγρ. 12 του Ν. 3203/2003 προβλέφθηκε ότι ο αλλοδαπός που έχει καταθέσει αίτηση ανανέωσης άδειας εργασίας ή άδειας παραμονής εμπρόθεσμα θεωρείται νόμιμα διαμένων στη χώρα, έως ότου η διοίκηση να αποφασίσει σχετικά με το αίτημά του. Με βάση τη ρύθμιση αυτή, η διοίκηση πρέπει να παρέχει τις υπηρεσίες της απρόσκοπτα στους κατόχους ισχυρής βεβαίωσης υποβολής αίτησης για άδεια παραμονής ή εργασίας.

- Εφόσον ο αλλοδαπός έχει καταστεί εκπρόθεσμος λόγω καθυστέρησης της διοίκησης, αυτός να εφοδιάζεται με σχετική βεβαίωση εξαμηνιαίας διάρκειας, με ημερομηνία έναρξης ισχύος την ημερομηνία παραλαβής της, η οποία θα επέχει θέση προσωρινής άδειας παραμονής, προκειμένου αυτός να φροντίσει να τακτοποιήσει τις εκκρεμότητες που έχουν ανακύψει. Με τις αρ. 45 και 53 εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης παρέχεται στους αλλοδαπούς που δεν μπόρεσαν να καταθέσουν εμπρόθεσμα αίτηση για άδεια παραμονής ή εργασίας, εξαιτίας αποδεδειγμένα εκπρόθεσμης διοικητικής ενέργειας, η δυνατότητα να την καταθέσουν μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από την κοινοποίηση του εγγράφου που αφορά στην εν λόγω ενέργεια. Σύμφωνα με το ΥΠΕΣΔΔΑ, ο εύλογος χρόνος ορίζεται κατά τη διοικητική πρακτική στο τρίμηνο από την έκδοση του σχετικού εγγράφου.

2. Στην *Ετήσια έκθεση 2002* (σ. 114, 115) ο Συνήγορος του Πολίτη είχε διαπιστώσει ότι το Υπουργείο Εργασίας απαιτεί τη χορήγηση νέας άδειας εργασίας του Ν. 2910/2001 για την παροχή εξαρτημένης εργασίας σε κάθε περίπτωση αλλαγής εργοδότη, έστω και αν ο αλλοδαπός είναι κάτοχος άδειας εργασίας διάρκειας ενός έτους, όπως ο νόμος ορίζει, και η αλλαγή του εργοδότη επέρχεται κατά τη διάρκεια ισχύος της εν λόγω άδειας. Επιπροσθέτως, η Αρχή είχε διαπιστώσει ότι οι Διευθύνσεις Εργασίας των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων της χώρας, ελλείπει σαφών οδηγιών, χορηγούσαν άδειες εργασίας περιορισμένης εδαφικής ισχύος, δηλαδή ισχύος μόνον εντός των ορίων του νομού στον οποίο εκδόθηκαν, με αποτέλεσμα ο αλλοδαπός να υποχρεούται να εφοδιαστεί με νέα άδεια εργασίας σε περίπτωση λύσης της αρχικής σύμβασης εργασίας του και σύναψης νέας σύμβασης με εργοδότη που εδρεύει σε άλλον νομό. Τέλος, είχε διαπιστώσει ότι δεν υπήρχε ενιαίο έντυπο άδειας εργασίας, με αποτέλεσμα οι χορηγούμενες άδειες να διαφέρουν τόσο ως προς τη μορφή όσο και ως προς το περιεχόμενο, δημιουργώντας έτσι συνθήκες ανισότητας μεταξύ των διοικουμένων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε προτείνει:

- Οι χορηγούμενες άδειες εργασίας να ισχύουν, για όσο χρόνο διαρκούν, σε ολόκληρη την ελληνική επικράτεια, υπό την προϋπόθεση ότι ο αλλοδαπός έχει προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες που ορίζει η παράγραφος 1ε του άρθρου 41 του Ν. 2910/2001 και οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 22 του Ν. 2910/2001, δηλαδή να έχει γνωστοποιήσει τις επελευθερωτικές μεταβολές στην απασχόλησή του τόσο στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της αρμόδιας περιφέρειας όσο και στη Διεύθυνση Εργασίας της αρμόδιας νομαρχιακής αυτοδιοίκησης.
- Να καθοριστεί ο τύπος του εντύπου της άδειας εργασίας.

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 32 του Ν. 3202/2003, οι προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη έγιναν αποδεκτές.

